

Het sprookje van
Vivian Maier

Heerlijke avonturen

Een vondst op een
veiling: dozen met
adembenemende
straatfoto's. Wie
was de fotografe?
Een zoektocht.

foto's Vivian Maier tekst Sander Pleij

Zonder titel, september 1953, New York

De foto's op deze pagina's zijn gemaakt door Vivian Maier. Ze is het nieuwste sprookje dat de kunstwereld heeft verleid.

In 2007 kocht John Maloof op een boedelveiling een doos met haar foto's. Voor vierhonderd dollar. Waarom juist die doos, te midden van alle troef? Alleen omdat Maloof zich aangetrokken voelde tot de beelden van Chicago in de jaren zestig en zeventig. Hij deed namelijk onderzoek naar de stadsgeschiedenis.

Maar thuisgekomen zag Maloof al snel in dat de foto's van een wel heel goede kwaliteit waren. Dit was straatfotografie die niet leek onder te doen voor het werk van Henri Cartier-Bresson en Walker Evans. Hij traceerde de andere opkopers en slaagde erin de totale boedel van de onbekende fotograaf te bemachtigen. Zo'n honderdduizend negatieven heeft hij nu,

waarvan twintig- à dertigduizend op nog onontwikkelde fororolletjes. In het Frans staan locatie en datum erop vermeld. Ook bemachtigde Maloof een kist met kleren en persoonlijke kleinodiën, enkele fotocamera's, dertig orders met krantenstukken, kleurenprints en boeken over andere fotografen. Bij het veilinghuis wist men hem te vertellen dat de eigenaresse van de boedel ziek naar een verzorgings-tehuis was gebracht.

John Maloof begon te scannen, in het volste besef dat hij op een schat was gestuit. Steeds meer zelfportretten vond hij. De fotografe was niet al te mooi en gek genoeg leek het alsof ze op elk zelfportret mannenkleren droeg.

In 2009, aan de vooravond van de erkenning én de wereldroem, vond hij in een doos de naam van de fotografe: Vivian Maier. Maloof toog naar zijn computer, opende Google en verdomd als het niet waar was: daar trof hij één hit, een overlijdensbericht van enkele dagen eerder. In december 2008 was Vivian Maier gevallen op het ijs en met hoofdletsel eerst in een ziekenhuis en vervolgens in het verpleeg-tehuis beland. Vier maanden later stierf ze er op drieëntachtigjarige leeftijd.

Maloof ging op onderzoek uit. Het bleek moeilijk om goede en eenduidige informatie te verkrijgen. Vivian Maier was, zoveel werd wel duidelijk, een solitair iemand met een Frans accent. Ze droeg inderdaad vaak mannenkleren en -schoenen en had uitgesproken meningen over politiek en films (ze hield niet van Amerikaanse).

Vivian Maier werd geboren in 1926 in New York, groeide deels op in Frankrijk en was haar hele leven inwonend kindermisje bij diverse gezinnen. Bij haar eerste gezin bleef ze zestien jaar in huis; de kinderen vertelden Maloof dat Vivian Maier als een Mary Poppins voor hen was geweest, een excentrieke vrouw die hen meenam op heerlijke avonturen. Op haar vrije dagen deed ze haar hoed op, hing haar camera om en ging's ochtends vroeg op pad.

Een latere werkgever wist te melden dat haar kamer en de kelder vol stonden met haar papieren en bescheiden. Maar er zijn ook burenen en vrienden van de gezinnen waar ze werkte die het beeld zwarter kleuren en haar beschrijven als 'that awful lady' zonder manieren. Bij de fotowinkel waar ze haar rolletjes haalde, herinnerde men zich haar als een 'keep-your-distance-away-from-me'-type.

Ondertussen postte Maloof enkele van Vivian Maiers foto's op een blog over straatfotografie, met de vraag wat men hier nou eens van vond. De volgende dag had hij tweehonderd mails,

Ze was een solitair kindermisje met een Frans accent en mannenkleren

met aanbiedingen voor boeken, documentaires, tentoonstellingen enzovoort. Eerste ladingen foto's zijn nu te zien in Chicago en Hamburg, bij het MoMa en Tate Modern liggen voorstellen voor grote overzichtstentoonstellingen en liefhebbers van straatfotografie zijn in alle staten.

En Maloof? Die maakt zoveel mogelijk uren achter de scanner, werkt aan een biografie en een documentaire en bestudeert hoe hij zijn goudmijn het beste kan exploiteren. Hij heeft ook nog cassettebandjes gevonden, met soms alleen de stem van Maier, soms ook de geportretteerden erop. Op één ervan schetst Maier kort en nuchter haar beeld van na de dood. Vivian Maier: 'Ik denk dat niets bedoeld is om voor altijd te blijven. We moeten plaatsmaken voor andere mensen. Het is een rad. Je klimt erop en blijft zitten tot het einde. En daarop krijgt iemand dezelfde kans om tot het einde te gaan, en zo verder. En iemand anders neemt diens plaats.' ■

Vivian Maier, 'Twinkle, twinkle, little star...', 27 januari - 28 april, Galerie Hilaneh von Kories, Hamburg, www.galeriehilanehvonkories.de

©Vivian Maier, Galerie Hilaneh von Kories, John Maloof Collection

Zonder titel, ongedateerd, New York

Zelfportret van Vivian Maier, ongedateerd

Ruziende Armeense vrouw, september 1956, Lower East Side, New York

Van linksboven met de klok mee: straatbeelden uit Florida, 7 april 1960; New York, 5 mei 1955; Chicago, ongedateerd; plaats onbekend, ongedateerd